

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยเรื่อง การพัฒนาการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและ
หัตถกรรม เทศบาลตำบลโพธิ์งาม อำเภอประจันตคาม จังหวัดปราจีนบุรีโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ
ศึกษาการประเมินศักยภาพและรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมและหัตถกรรม เทศบาล
ตำบลโพธิ์งาม อำเภอประจันตคาม จังหวัดปราจีนบุรี ในการประเมินศักยภาพและการ
จัดรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับพื้นที่บริเวณเทศบาลตำบลโพธิ์งาม ผล
การศึกษาได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามประชากรกลุ่มตัวอย่าง 3
กลุ่ม โดยศึกษาจากความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวชม จำนวน 83 ชุด
ประชากรในท้องถิ่น จำนวน 41 ชุดและกลุ่มพนักงานและเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลโพธิ์งาม
จังหวัดปราจีนบุรี จำนวน 5 ชุด โดยสรุปผลการศึกษาลำดับดังนี้

สรุปผลการศึกษา

1. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากร

ตำบลโพธิ์งามเป็นตำบลที่ตั้งอยู่บนเส้นทางที่เชื่อมโยงกับสถานที่สำคัญมากมาย เป็น
เส้นทางการค้าและการท่องเที่ยวที่ไม่ไกลจากกรุงเทพมหานครมากนัก จึงมีศักยภาพสูงมาก
หากจะส่งเสริมหรือพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยส่วนใหญ่ชุมชนจะประกอบอาชีพการเกษตร
และหัตถกรรมจึงเหมาะสมหากจะส่งเสริมรูปแบบการท่องเที่ยวไปในทิศทางการท่องเที่ยวเชิง
เกษตรกรรมและหัตถกรรม ซึ่งในพื้นที่เทศบาลตำบลโพธิ์งามเองจะมีกิจกรรมของงานด้าน
เกษตรกรรมและหัตถกรรมอยู่มาก จึงสามารถสร้างรูปแบบการท่องเที่ยวได้หลากหลาย
รูปแบบ อาทิเช่น อาชีพ รายได้ ไม้ดอก ไม้ประดับ การทำไม้กวาด อุตสาหกรรมผลิตน้ำตาลสด
รวมถึงมีลำธารและน้ำตกที่มีทัศนียภาพสวยงาม จึงเหมาะกับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว

นอกจากนี้ยังมีพื้นฐานทรัพยากรอื่นๆ ทั้งทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรที่มนุษย์
สร้างขึ้นเพื่อรองรับการท่องเที่ยว จึงทำให้มีศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวสูง อาทิเช่น
ทรัพยากรแหล่งน้ำ ป่าไม้ชุมชน พื้นที่เกษตรกรรม เส้นทางคมนาคม โทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต
เป็นต้น ช่วยเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลโพธิ์งามได้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของนักท่องเที่ยว

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของนักท่องเที่ยว

ข้อมูลทั่วไป

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่พักอาศัยอยู่ในภาคตะวันออก รองลงมาคือ ภาคกลาง อายุระหว่าง 25-54 ปี ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ประกอบอาชีพพนักงานเรียน/นักศึกษา รองลงมาเป็นรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,000-10,000บาท

ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว พบว่าเคยเดินทางมาเที่ยวเจดีย์กลางน้ำ โดยจะมาเที่ยวตามวันเวลาที่สะดวก และจะมาเป็นกลุ่มครอบครัว รองลงมาเป็นกลุ่มเพื่อน ส่วนใหญ่จะมาด้วยรถยนต์ส่วนตัว และจะไปกลับภายในวันเดียว

การพัฒนารูปแบบกิจกรรมเทศบาลตำบลโพธิ์งาม จังหวัดปราจีนบุรีพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่รู้จักแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมและหัตถกรรม เทศบาลตำบลโพธิ์งาม จากเพื่อน/ญาติ รองลงมาคือรู้จักจาก อินเทอร์เน็ต และสิ่งที่น่าสนใจในการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมและหัตถกรรม บริเวณเทศบาลตำบลโพธิ์งามคือ การศึกษาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม รองลงมาคือศึกษาแหล่งหัตถกรรมและความสวยงามของน้ำตก นักท่องเที่ยวส่วนมากสนใจท่องเที่ยวแบบพักแวะชม และนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เห็นด้วยกับกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบสำเร็จรูป

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมและหัตถกรรม พบว่านักท่องเที่ยวที่เข้ามาชมแหล่งท่องเที่ยว โดยรวมมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูง โดยเห็นว่าควรมีการเพิ่มเติมให้มีกิจกรรมเกษตรกรรมและหัตถกรรม เช่น การเลือกซื้อต้นไม้ ไม้ดอกไม้ประดับ การปั่นจักรยานชมระบบเกษตรกรรมและหัตถกรรม และการท่องเที่ยวชมน้ำตก มีเจ้าหน้าที่แนะนำข้อมูล และมีกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น

3. เส้นทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมและหัตถกรรม

จากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์จากนักท่องเที่ยวและชุมชนในพื้นที่เทศบาลตำบลโพธิ์งาม พบว่าเส้นทางที่น่าสนใจและควรนำมาพัฒนาในรูปแบบการท่องเที่ยวมีทั้งสิ้น 5 เส้นทางคือ

- เส้นทางที่ 1 เทศบาลตำบลโพธิ์งาม – น้ำตกธารสวรรค์
- เส้นทางที่ 2 เทศบาลตำบลโพธิ์งาม – บ้านอินทโรตรัย – บ้านโคก
- เส้นทางที่ 3 เทศบาลตำบลโพธิ์งาม – บ้านโง้ง – บ้านโพธิ์
- เส้นทางที่ 4 เทศบาลตำบลโพธิ์งาม – บ้านหนองหัวลิง
- เส้นทางที่ 5 เทศบาลตำบลโพธิ์งาม – วัดประภาท – โบราณสถานอื่นๆ

ซึ่งทั้ง 5 เส้นทางสามารถนำมาสร้างกิจกรรมและรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม และหัตถกรรม ได้อย่างเหมาะสมและมีระยะทางแต่ละจุดไม่ไกลมากนักและสามารถเชื่อมโยงกันได้

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของประชาชนในท้องถิ่น

ข้อมูลทั่วไป

จะพบว่าประชากรในท้องถิ่นจะอาศัยอยู่เทศบาลตำบลโพธิ์งาม ส่วนมาประชากรในท้องถิ่นจะเป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 25-44 ปี นับถือศาสนาพุทธ ส่วนมากสำเร็จการศึกษา ระดับประถมศึกษา ประกอบอาชีพ ค้าขาย รองลงมาคือ รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ มีรายได้เฉลี่ย ต่อเดือน 5,000-10,000 บาท และส่วนใหญ่เคยเข้าไปท่องเที่ยวในพื้นที่เทศบาลตำบลโพธิ์งาม

ผลการวิเคราะห์การพัฒนา รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมและหัตถกรรม พบว่า ประชาชนในท้องถิ่นส่วนใหญ่สนใจให้มีการจัดกิจกรรมเลือกซื้อ ไม้ดอก ไม้ประดับและต้นไม้ รองลงมาเป็นการกิจกรรมปั่นจักรยานท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมและหัตถกรรม กิจกรรมท่องเที่ยวหน้าตึกที่ดึงดูดใจน้อยที่สุด ประชากรในท้องถิ่นส่วนใหญ่จะได้รับข่าวสารการประชาสัมพันธ์จากวิทยุ รองลงมาเป็นโทรทัศน์ ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมและหัตถกรรม พบว่าประชาชนในเขตพื้นที่โดยรวมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูง มีความเห็นว่าสนใจที่จะมีส่วนร่วมและประชาสัมพันธ์ในการพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมและหัตถกรรม ควรมีการจัดสถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นของฝากที่ระลึกและจัดพื้นที่ให้เหมาะสมตามกลุ่มสนใจ โดยมีประชากรในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารควรมีกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมประเพณีของเทศบาลตำบลโพธิ์งาม และมีกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้เช่น การศึกษาระบบนิเวศเชิงเกษตรกรรมและควรถจัดระบบการเดินทางทั้งรถโดยสารสาธารณะและรถส่วนตัวในการเชื่อมโยงเครือข่ายสถานที่ท่องเที่ยว ให้มีความสะดวกและเหมาะสม

5. ความคิดเห็นของหน่วยงานราชการ เทศบาลตำบลโพธิ์งาม อำเภอประจันตคามจังหวัดปราจีนบุรี

ความคิดเห็นจากหน่วยงานภาครัฐ คือ กลุ่มพนักงานและเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลโพธิ์งาม จังหวัดปราจีนบุรี พบว่า หน่วยงานที่มีบทบาทในการพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมและหัตถกรรม เป็นหน่วยงานภาครัฐซึ่งเป็นการสร้างจุดดึงดูด ในพื้นที่สาธารณะ โดยมีผู้รับผิดชอบดำเนินงานประมาณ และบุคลากร เพื่อให้ความรู้และประชาสัมพันธ์แหล่ง

ท่องเที่ยว ขอความร่วมมือประชาชนร่วมทั้งจัดกิจกรรมให้พื้นที่พร้อมเป็นการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมและหัตถกรรมเป็นการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับเทศบาลตำบลโพธิ์งาม มีกิจกรรมกลางแจ้ง เป็นที่ศึกษาระบบนิเวศเกษตร เป็นแหล่งหัตถกรรมชุมชน เป็นการส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวบริเวณเทศบาลตำบลโพธิ์งาม จะมีการจัดรูปแบบและปรับปรุงสถานที่ให้สะอาดและบริเวณพักผ่อนให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

6. กลุ่มอาชีพและสินค้าชุมชนในเทศบาลตำบลโพธิ์งาม

จากผลการศึกษา พบว่ากลุ่มอาชีพของชุมชนในเทศบาลตำบลโพธิ์งาม ส่วนใหญ่จะเป็นงานด้านหัตถกรรมเป็นส่วนใหญ่ โดยมีกลุ่มอาชีพที่เด่นและเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมและหัตถกรรมในพื้นที่เทศบาลตำบลโพธิ์งาม ซึ่งสามารถเชื่อมโยงการท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสมและสามารถพัฒนาสินค้าเป็นที่ระลึกให้กับนักท่องเที่ยวได้

7. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์และทางเลือกในการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมและหัตถกรรม เทศบาลตำบลโพธิ์งาม อำเภอประจันตคาม

จากผลการศึกษาพบว่า การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมและหัตถกรรม เทศบาลตำบลโพธิ์งาม อำเภอประจันตคามนั้น จะเห็นว่ารูปแบบความสัมพันธ์ของแต่ละกิจกรรมที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียวิเคราะห์นั้น ซึ่งหมายถึง นักท่องเที่ยว ชุมชน และหน่วยงานท้องถิ่น ได้จัดความสัมพันธ์ของกิจกรรมที่ควรส่งเสริมให้เกิดขึ้นในบริเวณพื้นที่ดังกล่าว เพื่อทำให้เกิดการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวหรือทำให้นักท่องเที่ยวสนใจเข้ามายังแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมและหัตถกรรม บริเวณเทศบาลตำบลโพธิ์งามเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นแนวทางการสร้างรายได้ให้กับชุมชนและแหล่งท่องเที่ยวได้ โดยการใช้เทคนิค Compatibility Matrix ของ Borton & Bruder (1995) เป็นการดัดแปลงเทคนิคเพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของกลุ่มๆ ต่อการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวที่เหมาะสมและความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มต่างๆ ด้วย ร่วมไปถึงการมีส่วนร่วมของทุกกลุ่ม ซึ่งข้อมูลที่น่ามาพิจารณาได้จากแบบสอบถามของผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งพบว่าในกิจกรรมทั้ง 9 กิจกรรมนั้น มีรูปแบบความสัมพันธ์กันทั้ง ความสัมพันธ์กันทั้งสนับสนุนซึ่งกันและกันมาก, สนับสนุนซึ่งกันและกัน, ไม่มีความสัมพันธ์กัน (หรือความสัมพันธ์กันน้อยมาก), มีความขัดแย้งกันมาก, มีความขัดแย้งกันและไม่แน่นอน หรือไม่ทราบว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่ จะเห็นได้ว่ากิจกรรมปั่นจักรยานท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมและหัตถกรรม มีรูปแบบที่สนับสนุนกันมากที่สุด รองลงมาคือการเลือกซื้อไม้ดอกไม้ประดับและต้นไม้และสุดท้ายคือกิจกรรมท่องเที่ยวตามลำน้ำเหตุผล

ที่กิจกรรมปั่นจักรยานท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมและหัตถกรรม มีความสัมพันธ์กับกิจกรรมอื่นๆ มากที่สุด มีพื้นฐานการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมและหัตถกรรม บริเวณเทศบาลตำบลโพธิ์งาม ซึ่งมีสภาพเป็นพื้นที่เกษตรกรรมติดกับอุทยานแห่งชาติ มีความอุดมสมบูรณ์ของป่าและเป็นแหล่งอนุรักษ์สัตว์ต่างๆ ซึ่งเหมาะสมสำหรับกิจกรรมดังกล่าวที่สุด ซึ่งจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ดังกล่าวเราสามารถนำไปวิเคราะห์วางแผนร่วมกับแนวทางอื่นๆ เช่น ทางด้านเศรษฐศาสตร์ สิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิต หากเกิดการพัฒนากิจกรรมดังกล่าวขึ้นจริงในอนาคต

8. ผลจากกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยการวัดค่าระดับความสำคัญของการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมและหัตถกรรม บริเวณเทศบาลตำบลโพธิ์งาม จากการเก็บข้อมูลโดยเทคนิค RRA (Rural Rapid Appraisal) และ PRA (Participatory Rural Appraisal) และนำมาวิเคราะห์ค่าระดับความสำคัญของชุมชนต่อกิจกรรมที่จะพัฒนาขึ้นในพื้นที่เทศบาลตำบลโพธิ์งาม ใน 3 ด้าน คือ ด้านเศรษฐศาสตร์ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านคุณภาพชีวิต โดยเทคนิคที่เรียกว่า กระบวนการวิเคราะห์ลำดับชั้น หรือ Analytical Hierarchy Process : AHP สามารถสรุปผลได้ดังต่อไปนี้

1) ด้านเศรษฐศาสตร์ ผลการวิเคราะห์โดย AHP พบว่ากิจกรรมที่ชุมชนให้ความสำคัญเป็นอันดับแรกในด้านเศรษฐศาสตร์ ก็คือ กิจกรรมปั่นจักรยานท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมและหัตถกรรม มีค่า Normalized เท่ากับ 0.455 ซึ่งอธิบายได้ว่ากิจกรรมปั่นจักรยานท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมและหัตถกรรมนั้น สามารถสร้างกำไรจากการเข้าร่วมกิจกรรมได้รายได้เดือนละ 90,000 บาทต่อ 20 คนต่อเดือน รองลงมาคือกิจกรรมการเลือกซื้อไม้ดอก ไม้ประดับ และต้นไม้ ซึ่งสามารถสร้างกำไรจากการเข้าร่วมกิจกรรมเดือนละ 72,000 บาทต่อ 20 คนต่อเดือน ส่วนที่ชุมชนเห็นว่ากิจกรรมที่มีส่วนสำคัญในการสร้างกำไรจากการเข้าร่วมกิจกรรมน้อยที่สุดก็คือ กิจกรรมน้ำตก คือให้กำไรจากการเข้าร่วมกิจกรรม 72,000 บาทต่อ 20 คนต่อเดือนเท่านั้น

2) ด้านสิ่งแวดล้อม ผลการวิเคราะห์โดย AHP พบว่ากิจกรรมที่ชุมชนให้ความสำคัญเป็นอันดับแรกในด้านสิ่งแวดล้อม หรือมีผลทำให้สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมลง ก็คือ กิจกรรมเลือกซื้อไม้ดอก ไม้ประดับ และต้นไม้ มีค่า เท่ากับ 0.641 ซึ่งอธิบายได้ว่ากิจกรรมเลือกซื้อไม้ดอก ไม้ประดับ และต้นไม้ นั้น สามารถสร้างผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมบริเวณพื้นที่มากที่สุด รองลงมาคือกิจกรรมปั่นจักรยานท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมและหัตถกรรม มีค่าเท่ากับ 0.238 ส่วนที่ชุมชนเห็นว่ากิจกรรมที่มีส่วนสำคัญในการสร้างผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมบริเวณเทศบาล

ตำบลโพธิ์งาม จากการเข้าร่วมกิจกรรมน้อยที่สุดก็คือ กิจกรรมท่องเที่ยวหน้าตก มีค่าเท่ากับ 0.121

และสุดท้าย 3) ด้านคุณภาพชีวิต จากข้อมูลของชุมชนและการวิเคราะห์ โดยเทคนิค AHP พบว่า ชุมชนให้ความสำคัญต่อกิจกรรมการเลือกซื้อไม้ดอกไม้ประดับและต้นไม้มากที่สุด โดยมีผลต่อคุณภาพชีวิตของชุมชนมากที่สุดจากเม็ดเงินของนักท่องเที่ยว ซึ่งจะทำให้คนและชุมชนมีชีวิตที่ดีขึ้น มีค่าเท่ากับ 0.575 รองลงมาคือกิจกรรมปั่นจักรยานท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมและหัตถกรรม มีค่าเท่ากับ 0.274 และกิจกรรมที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของชุมชนน้อยที่สุดคือ กิจกรรมน้ำตก มีค่าเท่ากับ 0.151 ซึ่งอธิบายได้ว่าจาก เม็ดเงินจากกิจกรรมที่ให้กำไรสูงสุดนั้น ชุมชนคิดว่าจะทำให้คุณภาพชีวิตของชุมชนมีระดับที่สูงขึ้นนั่นเอง

ซึ่งจากการวิเคราะห์ทั้ง 3 ด้าน ซึ่งได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ (รายได้) และด้านสังคม พบว่า การพัฒนาในแต่ละกิจกรรมมีความแตกต่างกันไม่มากนัก ซึ่งเมื่อพิจารณาตามการวิเคราะห์ของเทคนิคโปรแกรมเส้นตรงแล้วจะพบว่ากิจกรรมที่สร้างรายได้ให้กับแหล่งท่องเที่ยวนี้คือกิจกรรมปั่นจักรยานท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมและหัตถกรรม แต่ทำให้เกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมปานกลาง ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของชุมชนเสื่อมโทรมลงได้ ดังนั้นจึงควรพิจารณาอย่างรอบด้านในการพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวต่างๆ มิฉะนั้นอาจนำไปสู่ความขัดแย้งของชุมชนและภาคส่วนต่างๆ ได้

9. การวิเคราะห์รูปแบบกิจกรรมที่เหมาะสมที่สุดในเชิงเศรษฐศาสตร์ สิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิต

จากค่าระดับความสำคัญของกิจกรรมแต่ละกิจกรรมที่ชุมชนให้นั้น เราสามารถนำมาหาความเหมาะสม (Optimize) ของกิจกรรมแต่ละด้านมากที่สุด ซึ่งแสดงออกมาในเชิงปริมาณ โดยเทคนิคโปรแกรมเส้นตรง (Linear Programming) เพื่อหาความเหมาะสมของการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวป่าชายเลนเชิงนิเวศในแต่ละกิจกรรม

การวิเคราะห์ความเหมาะสมของกิจกรรมการท่องเที่ยวในแต่ละกิจกรรมที่กล่าวมานั้น เราอาศัยพื้นที่ข้อจำกัดที่เหมือนกันในช่วง 1 ปี คือ งบประมาณ ค่าจ้างแรงงาน ค่าบำรุงรักษา โดยคิดเวลาเฉพาะวันเสาร์และอาทิตย์ที่จะมีนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวมากที่สุดในสัปดาห์ ดังนั้นเวลาทั้งสิ้นจะเป็น 2 วัน X 4 สัปดาห์ X 12 เดือน = 96 วัน

1) การวิเคราะห์รูปแบบกิจกรรมที่เหมาะสมที่สุดในเชิงเศรษฐศาสตร์ที่มีต่อกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมและหัตถกรรม บริเวณเทศบาลตำบลโพธิ์งาม

พบว่ากิจกรรมที่น่าจะดำเนินการพัฒนาในแหล่งท่องเที่ยวบริเวณเทศบาลตำบลโพธิ์งามที่ให้ผลกำไรที่เหมาะสมที่สุดภายใต้ข้อจำกัดดังกล่าว ก็คือ X_1 หรือกิจกรรมการเลือกซื้อไม้ดอกไม้ประดับและต้นไม้และ X_2 หรือกิจกรรมกิจกรรมปั่นจักรยานท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมและหัตถกรรม ซึ่งจะสามารถสร้างรายได้ให้กับแหล่งท่องเที่ยวบริเวณเทศบาลตำบลโพธิ์งามได้ดีที่สุดภายใต้ข้อจำกัด ทั้งงบประมาณ ค่าจ้างแรงงานในการควบคุมกิจกรรม ค่าบำรุงรักษาอุปกรณ์ที่ใช้ในกิจกรรม ซึ่งผลการประมวลผลจะได้กำไรเดือนละ 13419.35 บาท ต่อ 20 คนต่อเดือนทีเดียว (X_1 หรือกิจกรรมการเลือกซื้อไม้ดอกไม้ประดับและต้นไม้และ X_2 หรือกิจกรรมปั่นจักรยานท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมและหัตถกรรม) นอกจากนี้จากที่ ค่า Dual Price ของ X_3 มีค่าเป็นบวก แสดงถึงว่าหากเพิ่มกิจกรรม X_1 เข้าไป หนึ่งหน่วยจะทำให้กำไรเพิ่มขึ้น 6.70 บาท จึงจะทำให้เกิดกำไรเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตามผู้ดำเนินการอาจจะต้องพิจารณาทรัพยากรที่มีอยู่ว่าเพียงพอหรือไม่ หากต้องดำเนินการตามข้อมูล Dual Price

2) การวิเคราะห์รูปแบบกิจกรรมที่เหมาะสมที่สุดในเชิงสิ่งแวดล้อมที่มีต่อกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมและหัตถกรรม บริเวณเทศบาลตำบลโพธิ์งาม

ความเหมาะสมของกิจกรรมที่น่าจะดำเนินการพัฒนาในแหล่งท่องเที่ยวบริเวณเทศบาลตำบลโพธิ์งามที่ให้ผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุดภายใต้ข้อจำกัดดังกล่าว ก็คือ X_3 หรือกิจกรรมท่องเที่ยววน้ำ ซึ่งดำเนินกิจกรรมนี้กับแหล่งท่องเที่ยวบริเวณเทศบาลตำบลโพธิ์งามได้ดีที่สุดภายใต้ข้อจำกัด ทั้งงบประมาณ ค่าจ้างแรงงานในการควบคุมกิจกรรม ค่าบำรุงรักษาอุปกรณ์ที่ใช้ในกิจกรรม ซึ่งผลการประมวลผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด นอกจากนี้จากที่ ค่า Dual Price ของ X_3 มีค่าเป็นบวก แสดงถึงว่าหากเพิ่มกิจกรรม X_3 เข้าไป หนึ่งหน่วยจะทำให้เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมบริเวณเทศบาลตำบลโพธิ์งามเพิ่มขึ้น 3 หน่วย โดยที่การเพิ่ม Dual Price หนึ่งหน่วยจะทำให้เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมบริเวณป่าชายเลนบริเวณเทศบาลตำบลโพธิ์งามเพิ่มขึ้น 0.368 หน่วย ซึ่งจากผลการอ่านค่า Dual Price ดังกล่าวหากจะเพิ่มกิจกรรมใด

3) การวิเคราะห์รูปแบบกิจกรรมที่เหมาะสมที่สุดในเชิงคุณภาพชีวิตของชุมชนที่มีต่อเทศบาลตำบลโพธิ์งาม

ความเหมาะสมของกิจกรรมที่น่าจะดำเนินการพัฒนาในแหล่งท่องเที่ยวบริเวณเทศบาลตำบลโพธิ์งามที่ให้ผลดีต่อคุณภาพชีวิตมากที่สุดภายใต้ข้อจำกัดดังกล่าว ก็คือ X_2 หรือกิจกรรมปั่นจักรยานท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมและหัตถกรรม มีค่าเท่ากับ 0.988 ซึ่งดำเนินกิจกรรมนี้กับแหล่งท่องเที่ยวบริเวณเทศบาลโพธิ์งามได้ดีที่สุดภายใต้ข้อจำกัด ทั้งงบประมาณ ค่าจ้างแรงงานในการควบคุมกิจกรรม ค่าบำรุงรักษาอุปกรณ์ที่ใช้ในกิจกรรม ซึ่งผลการประมวลผลดีต่อคุณภาพชีวิตของชุมชนดีที่สุด นอกจากนี้จากที่ ค่า Dual Price ของ X_1 และ X_3

มีค่าเป็นบวก แสดงถึงว่าหากเพิ่มกิจกรรม X_1 และ X_3 เข้าไป หนึ่งหน่วยจะทำให้เกิดผลดีต่อคุณภาพชีวิตของชุมชนบริเวณเทศบาลตำบลโพธิ์งาม

10. การวิเคราะห์ผลได้ทางเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยว

วิเคราะห์ผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยว (Economic Impact from Tourism) โดยเทคนิค วิธีการตัวทวีคูณ (Proportional Multiplier Method, PMM) โดยทั่วไป เนื่องจากเป็นวิธีการที่ง่ายที่สุด โดยอธิบายว่า ตัวแปรสำคัญที่สามารถตอบโจทย์นี้ได้ก็คือ ผู้กำหนดนโยบายจะต้องคำนวณหา “ตัวคูณทวีคูณของการท่องเที่ยว” (Tourism Multiplier) และนำตัวคูณทวีคูณนั้นมาหาผลกระทบทางเศรษฐกิจที่แท้จริง เพื่อพิจารณาผลทางด้านเศรษฐศาสตร์ว่าเหมาะสมต่อการพัฒนาหรือไม่ ซึ่งเมื่อมองในแง่ภาพรวมทางเศรษฐศาสตร์จะทำให้เกิดรายได้แก่ชุมชนและท้องถิ่นปีละ 4,358,966.4 ล้านบาท นั้นหมายถึงจะทำให้คุณภาพชีวิตของชุมชนและท้องถิ่นดีขึ้นนั่นเอง

อภิปรายผลการศึกษา

จากการศึกษาเรื่องการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมและหัตถกรรม บริเวณเทศบาลตำบลโพธิ์งาม จังหวัดปราจีนบุรี สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. อภิปรายผลการวิเคราะห์ข้อมูลนักท่องเที่ยว และความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมและหัตถกรรม บริเวณเทศบาลตำบลโพธิ์งาม จังหวัดปราจีนบุรีจากการศึกษานักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมพื้นที่เทศบาลตำบลโพธิ์งาม ทำให้ทราบถึงศักยภาพและรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมและหัตถกรรม บริเวณเทศบาลตำบลโพธิ์งาม ดังนี้

ในด้านข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่ในจังหวัดปราจีนบุรี โดยส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวที่มีช่วงอายุ 25-54 ปี ซึ่งเป็นช่วงอายุของคนวัยทำงาน ส่วนมากประกอบอาชีพนักเรียน/นักศึกษา มีรายได้ระดับปานกลางระหว่าง 5,000-10,000 บาท สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษา ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลทำให้มีการเดินทางที่จะมาท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมและหัตถกรรม บริเวณเทศบาลตำบลโพธิ์งาม ที่มีทัศนียภาพของพื้นที่เกษตรกรรมที่สวยงามอีกทั้งยังมีระบบนิเวศป่าไม้ของเขตอุทยานแห่งชาติที่เหมาะสมสำหรับการเพิ่มทักษะการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี จึงทำกิจกรรมสร้างสัมพันธ์ภายในครอบครัว และยังเป็นสถานที่เหมาะสมสำหรับการพักผ่อนทางกายและทางใจ มีความสะดวกสบายในการ

เดินทาง ไม่ไกลจากแหล่งที่พักมากนัก สามารถเดินทางไปได้ในเวลาที่สะดวกและมีกิจกรรมที่สนุกสนานหรือเพลิดเพลินได้ภายในหนึ่งวัน

จากการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับศักยภาพและรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนมากเห็นด้วยกับความคิดที่ว่าควรจัดให้มีกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมและหัตถกรรม เช่น การเลือกซื้อไม้ดอก ไม้ประดับและต้นไม้ ปั่นจักรยานท่องเที่ยวและท่องเที่ยวหน้าตก เนื่องจากบริเวณเทศบาลตำบลโพธิ์งามมีทัศนียภาพเชิงเกษตรที่สวยงามและควรจัดให้มีกิจกรรมสืบสานวัฒนธรรมและประเพณีที่มีอยู่ดั้งเดิมให้คงอยู่สืบต่อไป

2. อภิปรายผลการวิเคราะห์ข้อมูลประชาชนในท้องถิ่น และความคิดเห็นของประชาชนต่อการพัฒนาการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมและหัตถกรรม บริเวณเทศบาลตำบลโพธิ์งาม จังหวัดปราจีนบุรี

ในด้านข้อมูลทั่วไปของประชาชนในท้องถิ่น คือ ชุมชนในพื้นที่เทศบาลตำบลโพธิ์งาม พบว่า ส่วนมากเป็นเพศหญิง มีอายุอยู่ในช่วง 25-44 ปี และนับถือศาสนาพุทธ ประกอบอาชีพค้าขาย มีรายได้อยู่ในระดับปานกลางอยู่ที่ 5,000-10,000 บาท จึงมีความสนใจจะมีส่วนร่วมและประชาสัมพันธ์ในการพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมและหัตถกรรม เทศบาลตำบลโพธิ์งามควรมีการจัดสถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นของฝากที่ระลึกและจัดพื้นที่ให้เหมาะสมตามกลุ่มสนใจ โดยมีประชากรในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารควรมีกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น และมีกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ เช่น การสอนการทำงานหัตถกรรมแต่ละที่ที่นักท่องเที่ยวไปเยือน และควรจัดระบบการเดินทางทั้งรถโดยสารสาธารณะและรถส่วนตัวในการเชื่อมโยงเครือข่ายสถานที่ท่องเที่ยวให้มีความสะดวกและเหมาะสม

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์และทางเลือกในการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมและหัตถกรรม บริเวณเทศบาลตำบลโพธิ์งาม จังหวัดปราจีนบุรี

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ความสัมพันธ์ของกิจกรรมต่างๆ นั้นจะเน้นไปในทางกิจกรรมปั่นจักรยานท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมและหัตถกรรม และการเลือกซื้อไม้ดอก ไม้ประดับ เนื่องจากบริเวณเทศบาลตำบลโพธิ์งาม มีพื้นที่เป็นพื้นที่เกษตรกรรม โดยเฉพาะไม้ดอก ไม้ประดับและมีชุมชนที่มีฝีมือเชิงหัตถกรรมที่หลากหลายอาทิเช่น การทำไม้กวาด การทำของที่ระลึกจากดอกไม้ เป็นต้น ซึ่งมีความสัมพันธ์กันอยู่ ดังนั้นการมองของนักท่องเที่ยวชุมชนและชุมชนท้องถิ่นย่อมแสดงออกมาดังข้อมูลจากการวิจัย และยังแสดงความต้องการภายในว่า กิจกรรมต่างๆ ที่สัมพันธ์กันนั้นสามารถดำเนินไปพร้อมๆ กันได้ อย่างไรก็ตาม ถึงแม้เราจะมี

ข้อมูลความต้องการของชุมชนแล้วก็ตาม แต่หากจะดำเนินการกิจกรรมใดๆ ลงไป อาจต้องมองในแง่ของทรัพยากรที่มีอยู่ด้วย จึงจะเกิดความสมดุล มิฉะนั้นจะเกิดผลกระทบติดตามมาอย่างแน่นอน นอกเหนือจากนั้นบางกิจกรรมอาจทำให้นักท่องเที่ยวชุมชนและชุมชนท้องถิ่นแสดงความสัมพันธ์ของกิจกรรมออกมาไม่ได้ เช่น การขายของที่ระลึก ซึ่งอาจมีความสัมพันธ์กันแต่ชุมชนอาจมองว่าไม่สัมพันธ์กัน ทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนของข้อมูลได้

4. ผลจากกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยการวัดค่าระดับความสำคัญของการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมและหัตถกรรม บริเวณเทศบาลตำบลโพธิ์งาม จังหวัดปราจีนบุรี

จากการวิเคราะห์ค่าระดับความสำคัญของกิจกรรมที่จะนำมาสู่การประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมและหัตถกรรม บริเวณเทศบาลตำบลโพธิ์งาม จังหวัดปราจีนบุรี ในแต่ละด้านพบว่าชุมชนส่วนใหญ่ยังให้ความสำคัญกับทำไร่ที่ได้จากกิจกรรมต่างๆ ซึ่งแสดงให้เห็นในด้านคุณภาพชีวิต ซึ่งชุมชนยังให้กิจกรรมปั่นจักรยานท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมและหัตถกรรมที่ให้ผลกำไรต่อ 20 คนต่อเดือนถึง 90,000 บาท มากกว่ากิจกรรมซื้อไม้ดอก ไม้ประดับและต้นไม้ ในแง่วิชาการเราอาจมองว่าคุณภาพชีวิตที่ดีต้องอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี ในขณะที่ชุมชนอาจไม่ได้มองอย่างนั้นเสมอไป เนื่องจากชุมชนที่อาศัยอยู่บริเวณเทศบาลตำบลโพธิ์งามส่วนใหญ่เป็นชุมชนเกษตรกรรม มีรายได้จากการเกษตรกรรม ซึ่งมีรายได้ต่อหัวต่ำ ซึ่งหากเป็นไปได้ ชุมชนก็อยากจะมีรายได้ให้กับตนเองมากกว่าอยู่กับสิ่งแวดล้อมที่ดีแต่รายได้จุนเจือครอบครัวต่ำ แต่อย่างไรก็ตามไม่ได้หมายความว่าชุมชนบริเวณเทศบาลตำบลโพธิ์งามจะเห็นแต่เฉพาะรายได้อย่างเดียวแต่ก็สะท้อนความสำคัญของสิ่งแวดล้อมออกมาในด้านสิ่งแวดล้อมจากการทำวิเคราะห์กระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์ (AHP) ด้วย ซึ่งให้กิจกรรมที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด นั้นแสดงให้เห็นถึงความรู้และความตระหนักที่มีต่อสิ่งแวดล้อมบริเวณเทศบาลตำบลโพธิ์งามนั่นเอง

5. การวิเคราะห์ผลได้ทางเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยว

การวิเคราะห์ผลได้ทางเศรษฐกิจการท่องเที่ยว เป็นการคาดหวังจากการข้อมูลเบื้องต้นที่มีอยู่และคาดว่าจะ เป็น ซึ่งทำให้เรามองเห็นตัวเลขให้ชัดเจนขึ้น อย่างไรก็ตามสิ่งที่คำนวณมาได้นั้นอาจไม่ตรงทีเดียว ซึ่งเราสามารถนำข้อมูลมาคำนวณและหาผลลัพธ์ได้ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงข้อมูล

ข้อเสนอแนะ

1. จำนวนข้อมูลยังมีปริมาณน้อยเกินไป เนื่องจากนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวยังมีจำนวนน้อย ซึ่งอาจแก้ไขโดยการเก็บข้อมูลต่อเนื่องเป็นเวลา 3 ปี เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์
2. รูปแบบกิจกรรมที่กำหนดมาให้ชุมชนเลือกอยู่ในช่วงที่แคบเกินไป ซึ่งชุมชนอาจมีข้อเสนอแนะรูปแบบในอัตตลักษณ์ของตนเองได้ ซึ่งการแก้ไขอาจเปิดให้ชุมชนเสนอแนวทางการกิจกรรมของตนเองได้
3. งบประมาณในการพัฒนามีน้อยซึ่งอาจทำให้บางกิจกรรมไม่สามารถดำเนินการได้ ถึงแม้จะสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาท่องเที่ยวได้ เช่น การสาธิตการทำของที่ระลึกและหัตถกรรม เป็นต้น